

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ПУЛЮЯ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ
КАФЕДРА ЕКОНОМІЧНОЇ КІБЕРНЕТИКИ

КОРБЕЦЬКИЙ ОЛЕГ АНДРІЙОВИЧ

УДК 338.1

**МОДЕЛЮВАННЯ КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ БАНКІВСЬКОЇ УСТАНОВИ
(НА ПРИКЛАДІ АТ «ОЩАДБАНК»)**

Спеціальність 051 – економіка

Автореферат

дипломної роботи на здобуття освітнього ступеня «магістр»

Тернопіль

2018

Роботу виконано на кафедрі економічної кібернетики Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя Міністерства освіти і науки України

Керівник роботи:

кандидат економічних наук, професор кафедри економічної кібернетики

Бакушевич Іванна Всеволодівна

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

Рецензент:

кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки та фінансів

Крамар Ірина Юріївна

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

Захист відбудеться 28 грудня 2018 р. о 10-00 годині на засіданні екзаменаційної комісії № 56 у Тернопільському національному технічному університеті імені Івана Пулюя за адресою: 46001, м. Тернопіль, вул. Танцорова 2, навчальний корпус № 5, ауд. 9.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми роботи: Кризові явища економіки України суттєво вплинули на функціонування як банківської системи загалом, так і її суб'єктів. Вплив валютного дисбалансу та кредитного ризику сприяли погіршенню ефективності функціонування банківських установ, зменшенню прибутковості їх активів та значному погіршенню якості кредитних портфелів банків. Наслідком деструктивних тенденцій у банківській системі, крім падіння значень загальних показників ефективності функціонування, стало ще й зниження платоспроможності позичальників, до якого більшість банківських установ не були готові та не змогли ефективно відреагувати з огляду на кон'юнктуру.

Формування економічно обґрунтованої система заходів, що спрямовані на встановлення пріоритетів розвитку кредитних відносин, сучасну раціональну організацію та досконале управління процесом кредитування різних категорій клієнтів з метою забезпечення високої рентабельності та мінімізації кредитного ризику в умовах жорсткої конкурентної боротьби стає визначальним важелем, який стабілізує і надає переваги банківським установам. З метою забезпечення таких переваг постає необхідність удосконалення організаційно-методичних підходів, необхідних для формування та реалізації обґрунтованої кредитної політики в банків, яка спиратиметься на досвід провідних банків світу.

Мета роботи: Метою магістерської роботи є дослідження теоретичних положень, визначальних характеристик процесу формування та впровадження кредитної політики банківських установ в умовах жорсткої конкуренції та кризових явищ економіки.

У відповідності до поставленої мети роботи були визначені наступні завдання:

- розкрити сутність кредитної політики банківських установ та охарактеризувати її головні ознаки;
- охарактеризувати види та складові елементи кредитної політики;
- дослідити функції кредитної політики;
- виявити чинники впливу на процес формування та впровадження кредитної політики;
- проаналізувати діяльності та кредитну політику АТ «Ощадбанк»;
- розробити математичну модель кредитного портфелю АТ «Ощадбанк»;
- провести комп'ютерну апробацію розробленої моделі.

Об'єктом дослідження є методичні підходи розробки та удосконалення кредитної політики банківських установ в умовах кризової економіки.

Предметом дослідження є кредитна політика АТ «Ощадбанк»

Методи дослідження: Економічний аналіз, економіко-математичне моделювання, системний аналіз, обчислювальні експерименти.

Джерела дослідження: наукові статті, монографії, автореферати дисертацій, підручники та інтернет-ресурси з дослідження кредитної політики банківських установ.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у комплексному дослідженні теоретико-методичних засад розробки та впровадження кредитної політики банківських установ з огляду на кризові процеси в економіці України,

розробленій математичній моделі кредитного портфелю АТ «Ощадбанк» та відповідного програмного забезпечення.

Практичне значення одержаних результатів. Розроблена модель кредитного портфеля та відповідне програмне забезпечення можна рекомендувати до впровадження АТ «Ощадбанк».

Апробація результатів магістерської. Окремі результати роботи доповідались на VII Міжнародній науково-технічній конференції молодих учених та студентів «Актуальні задачі сучасних технологій» 28-29 листопада 2018 року.

Структура роботи: Магістерська робота складається з вступу, шести розділів, висновків, переліку використаних джерел, додатків. Загальний обсяг роботи 101 сторінка комп'ютерного тексту, вона містить 15 рисунків, 14 таблиць, додатки на 5 сторінках. В ній використано 49 літературних джерел.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У вступі розкрита актуальність теми магістерської роботи, встановлено мету та завдання, об'єкт та предмет, методи та інформаційну базу дослідження.

У розділі «Теоретичні основи кредитної політики банківських установ» розглянуто теоретичні засади розробки та впровадження кредитної політики банків, зокрема розкрито Сутність кредитної політики банківських установ, охарактеризовано організаційно-інформаційне забезпечення формування та реалізації кредитної політики банку та досліджено методику формування та реалізації кредитної політики банку.

Кредитна політика виступає одним із найважливіших інструментів запобігання ризикам, з якими стикаються банківські установи. Вивчаючи сутність поняття «кредитна політика банку», можна дійти висновку, що це структурно-функціональна цілісність взаємопов'язаних між собою складових, взаємодія яких дозволяє визначити найбільш ефективні стратегії діяльності банківських установ на кредитному ринку в умовах жорсткої конкуренції та нестабільної економіки.

Механізм розробки та впровадження кредитної політики банківських установ представляє собою комплексну систему заходів та організаційно-економічних прийомів, за допомогою яких вводиться в дію процес кредитування. Ведення економічно обґрунтованої кредитної політики банками в умовах конкуренції та з огляду на розвиток сучасних інформаційних систем вимагають кардинально нових підходів розробки відповідних методик, що ґрунтуються на економіко-математичному прогнозуванні.

У розділі «Аналіз діяльності АТ «Ощадбанк» проаналізовано загальні показники діяльності АТ «Ощадбанк», проведено діагностику його кредитної політики та наведено стратегічний план діяльності.

АТ «Ощадбанк», кредитна політика якого є предметом магістерської роботи, був і залишається відкритою та прозорою фінансовою структурою та вбачає це пріоритетом у перспективі. Згідно Програми стратегічного розвитку, адміністрація банку акцентує увагу на підвищенні ефективності роботи в тому числі у сфері кредитування, створенні прозорої системи регламентації функціонування всіх

підрозділів банку, забезпеченні доступу всіх громадян у всіх регіонах до банківських послуг високого рівня та послуг з обслуговування платіжів корпоративних клієнтів.

Аналіз нормативів кредитного ризику вказує на дотримання АТ «Ощадбанк» економічних нормативів, встановлених НБУ. Зокрема, станом 2017 р. видача кредитів «в одні руки» становила близько 17%, В межах нормативного значення на протязі 2016-2018 років залишалися такі нормативи як максимальний сукупний розмір всіх кредитів, гарантій, порук, виданих одному інсайдеру та максимальний сукупний розмір всіх кредитів, гарантій, порук, виданих усім інсайдерам банку, які на 2018 р. становили 0,83 % та 1,0 % відповідно.

У розділі «Розробка математичної моделі оптимізації характеристик кредитного портфеля АТ «Ощадбанк» на підставі проведеного аналізу кредитної політики АТ «Ощадбанк» та огляду існуючих математичних моделей, які використовуються для прогнозування кредитної політики банківських установ, розроблено математичну модель кредитного портфеля для АТ «Ощадбанк». У розроблену модель крім, крім універсальних чинників, таких як, прибутковість, ліквідність, допустимий рівень ризику, рентабельність, закладались чинники, що характеризують негативний вплив кризових явищ в економіці, зокрема нестабільність курсу національної валюти, падіння інвестиційної привабливості, падіння рівня довіри населення до банківських установ та ряд інших.

У розділі «Спеціальна частина» за результатами проведеного моделювання у спеціальній частині роботи було розроблено алгоритм оптимізації структури кредитного портфеля і відповідне програмне забезпечення, яке дозволило провести апробацію моделі.

Проаналізувавши проведені обчислення, можна трактувати отримані дані наступним чином: у оптимальному з точки зору поставленого завдання кредитному портфелі доля кредитів на поповнення обігових коштів становитиме 29% (2900 тис. грн.), бланкових овердрафтів – 21% (2100 тис. грн.), кредитів на покриття кредиторської заборгованості – 7% (700 тис. грн.), кредитів на придбання обладнання – 33% (3300 тис. грн.), кредитів на придбання комерційної нерухомості – 10% (1000 тис. грн.). Як бачимо, найвигідніше для банку надавати 4-й вид кредитів, тобто кредити на придбання обладнання, і найменш доцільно видавати кредити 3-го та 5-го виду – кредити на покриття кредиторської заборгованості та кредити на придбання комерційної нерухомості, проте банк змушений надавати такі види кредити для представлення їх у запропонованому клієнтові продуктовому ряді. Саме тому їх доля у кредитному портфелі обмежується мінімально-можливою.

Значення чисельника цільової функції вказує на те, що у наступний період банк зможе отримати приріст прибутку у розмірі 0,3753%, або ж 37531,7 грн, що на 8031,7 грн. більше від мінімально-необхідного обсягу приросту прибутку. Значення чисельника вказує на ризик неотримання прибутку в наступний період, який становить 0,025% - гранично-допустима норма.

У розділі «Організаційно-економічне обґрунтування механізмів відбору персоналу АТ «Ощадбанк» економічно обґрунтовано механізм добору персоналу для АТ «Ощадбанк».

З метою удосконалення механізмів пошуку і відбору персоналу в умовах

ринку в АТ «Ощадбанк» запропоновано введення послуги яка буде мати всі відкриті вакансії всіх відділень, філій, територіально без балансових відділень у різних куточках України. Проведені розрахунки показників проекту, показали, що запропонований механізм підбору працівників є економічно вигідним, термін окупності інвестицій менше трьох років.

У розділі «Охорона праці та безпека в надзвичайних ситуаціях» розкрито порядок заохочення працюючих за дотримання вимог охорони праці, описано методику розробки заходів щодо підвищення стійкості роботи об'єктів економіки під час застосування зброї масового ураження у воєнний час та планування та реалізація заходів щодо подолання наслідків екстремальних ситуацій криміногенного характеру і способи їх уникнення.

Висновки

У магістерській роботі проведено огляд методичних підходів щодо розробки та впровадження кредитної політики банківськими установами, досліджено термінологічні трактування понять різними авторами, доведено необхідність створення коректної з точки зору адекватності показників кредитного портфеля, інформаційної бази даних.

На підставі вивчення теоретичних положень та існуючих методик оцінки кредитної політики банківських установ, проаналізовано діяльність АТ «Ощадбанк» за останні три роки, що дало змогу виявити слабкі та сильні сторони, негативні чинники впливу та можливі шляхи запобігання кредитним ризикам.

Проведений аналіз кредитної політики АТ «Ощадбанк» та показників фінансової діяльності за останні три роки дозволив визначити результуючі чинники впливу на формування кредитного портфеля та розробити відповідну математичну модель. За розробленою моделлю був складений алгоритм формування кредитного портфеля та розроблене програмне забезпечення для перевірки адекватності запропонованої моделі. Проведені обчислення підтвердили можливість підвищення ефективності кредитної політики у разі її впровадження у діяльність АТ «Ощадбанк».

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ АВТОРОМ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ РОБОТИ

Макогон А.В., Сердюк Н.В., Корбецький О.А., Лема Л.З. Аналіз діяльності нбу на валютному ринку / А.В. Макогон, Н.В. Сердюк, О.А. Корбецький, Л.З. Лема // Тези доповідей VII Міжнародної науково-технічної конференції молодих учених та студентів «Актуальні задачі сучасних технологій». – Тернопіль, ТНТУ, 2018. – С. 195-197.

АНОТАЦІЯ

Корбецький О.А. Моделювання кредитної політики банківської установи (на прикладі АТ «Ощадбанк»). – Рукопис.

Дослідження на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня магістр за напрямом підготовки 051 «Економіка» - Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя. – Тернопіль. 2018.

Магістерську роботу виконано на 101 аркушах, містить 15 рисунків, 14 таблиць, додатки на 9 сторінках. В ній використано 49 літературних джерел, а саме: монографії, статті, підручники, посібники з досліджуваної теми.

Об'єкт дослідження – методичні підходи розробки та удосконалення кредитної політики банківських установ в умовах кризової економіки.

Предмет дослідження – кредитна політика АТ «Ощадбанк».

Методи дослідження – Економічний аналіз, економіко-математичне моделювання, системний аналіз, обчислювальні експерименти.

В першому розділі розкрито теоретичні основи кредитної політики банківських установ. В другому розділі проведено аналіз діяльності АТ «Ощадбанк». В третьому розділі роботи розроблено математичну модель оптимізації характеристик кредитного портфеля. В спеціальній частині проведено комп'ютерну апробацію розробленої моделі. В п'ятому розділі проведено організаційно-економічне обґрунтування механізмів відбору персоналу АТ «Ощадбанк». В шостому розділі розглянуті питання охорони праці та безпеки у надзвичайних ситуаціях.

Ключові слова: кредитна політика, кредитні ризики, моделювання, кредитний портфель, математична модель.

ABSTRACTS

Korbetsky O.A. Modeling of the credit policy of the banking institution (for example, JSC "Oschadbank"). - The manuscript.

Study on obtaining an educational qualification level Master's degree in the field of preparation 051 "Economics" - Ternopil National Technical University named after Ivan Puluj. - Ternopil. 2018

Master's thesis is completed on 101 sheets, contains 15 drawings, 14 tables, 9 pages attachments. It used 49 literary sources, namely: monographs, articles, textbooks, manuals on the subject.

Object of research - methodical approaches to development and improvement of credit policy of banking institutions in the conditions of crisis economy.

Subject of research - credit policy of JSC "Oschadbank". Methods of research - Economic analysis, economic-mathematical modeling, system analysis, computational experiments.

In the first section the theoretical foundations of the credit policy of banking institutions are disclosed. In the second section an analysis of the activity of JSC "Oschadbank" was conducted. In the third section of the work, a mathematical model for optimizing the characteristics of a loan portfolio has been developed. In the special part a computer testing of the developed model was conducted. In the fifth section organizational and economic substantiation of the mechanisms of personnel selection of JSC "Oschadbank" was conducted. The sixth section deals with occupational safety and emergency situations.

Key words: credit policy, credit risks, modeling, loan portfolio, mathematical model.